

Hapklare brokken makkelijk te verteren

FOTO: CHRIS PENNARTS

Hoe hard moet je praten bij een draaiende machine?

Drukkers weten als geen ander hoe geduldig papier is. Al in 1995 lag er een arboconvenant. Vier partijen (werkgevers, werknemers, arbeidsinspectie én arbodiensten) vertaalden de doelen uit het convenant naar de realiteit van de kleine ondernemer.

Dit is het derde artikel in een serie over de praktische invulling van arbo-beleid in verschillende branches. Eerder kwamen het wegvervoer en de metaal-industrie aan bod.

Het arboconvenant is vooral gericht op de behoefte van de vele kleine grafische ondernemingen. Zij moeten op een praktische manier hun eigen arbo-beleid ontwikkelen. Dat het toch nog ruim twee jaar heeft moeten duren voordat de eerste activiteiten losbarstten, spijt B.J. Geerts niet. Geerts is werkzaam bij het Dienstencentrum van het Koninklijk Verbond van Grafische Ondernemingen (KVGO), 'een soort verlengde stafafdeling voor kleinere ondernemers', zoals hij het zelf omschrijft. Als projectleider is hij verantwoordelijk voor de uitvoering van het convenant. 'Het is net of we hebben moeten wachten tot de tijd er rijp voor was. We weten nu veel beter dan in 1995 waar een risico-inventarisatie aan moet voldoen.'

De werkgevers wilden best een convenant sluiten en uitvoeren, maar dan

moest het wel snel en naadloos in de realiteit van de dagelijkse bedrijfsvoering passen. Geerts: 'Het maken van afspraken over welke knelpunten we het eerst aan zouden pakken heeft vrij lang geduurd. De Arbeidsinspectie vormde aanvankelijk ook een hinderpaal. Vanaf 1 januari 1994 moeten grafische bedrijven een risico-inventarisatie uitvoeren. Vanaf 1996 moet de arbodienst die toetsen. Maar zoals in zoveel kleine bedrijven kwam daar in de praktijk niet veel van terecht. Als de Arbeidsinspectie was blijven eisen dat de wet gewoon per direct moest worden uitgevoerd, dan was er nu nog niets gebeurd. Net als in andere delen van het midden- en kleinbedrijf. Met onze praktische instrumenten komen de bedrijven verder dan op de standaardmanier. Het gaat stapje voor stapje, maar het gebeurt nu wel. Dat ziet de Arbeidsinspectie ook.'

DRAGEN

In werkgroepen zijn arbodiensten en Arbeidsinspectie naast organisaties van werkgevers en werknemers vertegenwoordigd. Elke werkgroep levert per thema (zie kader) een beschrijvende

Erik Pennekamp

tekst en een checklist. De beschrijvende tekst bevat een toelichting op de Arbowet, praktische tips, voorbeelden en een beschrijving van de ideale situatie. Het grote voordeel van deze aanpak is dat het ontwikkelde materiaal door alle betrokken partijen wordt gedragen. Alle professionele drukkers zijn bij de KVG O aangesloten, bijna alle werknemers zijn lid van een vakbond. Niet alleen de arbeidsinspectie, maar ook arbodiensten behorend bij Arbomed, Arbounie en Arbogroep zijn helemaal akkoord met de gekozen aanpak en inhoud. In workshops krijgen de bedrijven extra informatie.

STAP VOOR STAP

‘Wat we nu voor elkaar hebben, is in feite uniek’, zegt Geerts, ‘stap voor stap kunnen grafische bedrijven rustig aan de verplichtingen voldoen, met goedkeuring van de Arbeidsinspectie. Door de gefaseerde aanpak worden ondernemers niet overvoerd met een bombardement van eisen, maar hebben ze de tijd om elk onderdeel apart voor elkaar te krijgen.’

Bedrijven die niet in dit gespreide bedje willen stappen zullen de Arbeidsinspectie hinderlijk over de vloer krijgen. ‘Ondernemers die kunnen aantonen dat ze meedoen hebben de tijd tot eind volgend jaar voor de risico-inventarisatie.

THEMA'S

Om te waken voor een stortvloed aan informatie heeft de stuurgroep gekozen voor vier aparte mailingen, die elk twee thema's behandelen: arbo- en verzuimbeleid en geluid (mailing 1), ergonomie en bedrijfsinrichting (mailing 2), gevaarlijke stoffen en machineveiligheid (mailing 3) en reïntegratie en bedrijfshulpverlening (mailing 4). De totale doorlooptijd voor bedrijven is een jaar.

Door de checklist in te vullen brengt het bedrijf de eigen situatie in kaart. Automatisch voldoet het bedrijf hiermee aan de plicht tot het uitvoeren van een globale risico-inventarisatie over het betreffende thema. Alle lijsten bij elkaar vormen een volledige globale risico-inventarisatie. De arbodienst toetst de lijsten.

Van andere bedrijven kan de Arbeidsinspectie eisen dat ze binnen zes weken de zaken helemaal voor elkaar hebben. Of dat ze alsnog mee gaan doen.’

OVERLEG

Vanaf 1995 is er regelmatig overleg tussen de branche, de arbodiensten en de Arbeidsinspectie. Kennisoverdracht en uitwisseling van ervaringen is het voornaamste doel van die bijeenkomsten.

De slag om de gevaarlijke stoffen wordt lastig.

‘Sinds die tijd ging de kwaliteit van de inspecties aanmerkelijk omhoog. Vroeger kreeg ik regelmatig boze ondernemers aan de lijn. Door de projectteams van de Arbeidsinspectie gaat het een stuk beter. Twee- tot drieduizend bedrijven zijn bezocht. Elke twee tot drie jaar staat er een inspecteur op de stoep.’ Arbodiensten slaan ondanks het overleg nog regelmatig de plank mis. ‘Laatst vroeg een bedrijf dat ging verhuizen waar ze op moesten letten. Dan komt er een halve dag een veiligheidskundige en die produceert dan een paar overdrukjes van wetteksten. De vertaalslag naar de eigen situatie ontbreekt. Dat is natuurlijk een gemiste kans voor die arbodienst. Ze blijven te ver af staan van de realiteit. Als je het ergens over hebt, noem het beestje dan bij de naam. Zeg over welke machine je het hebt. Zeg niet dát lawaai aan de bron moet worden aangepakt, maar hoe. Zeg: “u kunt uw pompen apart plaatsen” of “u moet uw vouwmaschine verplaatsen”. Benoem het, want anders doet de ondernemer er niets mee. Ons voorlichtingsmateriaal richt zich juist op de praktijk.’

GELUID

‘Als je tien drukkerijen kent, dan ken je er honderd. Welk geluidsniveau heerst daar? Als je dat aan de Arbeidsinspectie en de arbodienst overlaats, dan gaan ze overal meten. Terwijl je aan het type bedrijf al kunt zien dat ze onder de 85 dB(A) blijven. Benoem dat dan gewoon. Dat is de bedrijfstakkennis waar je met

Arbeidsinspectie en arbodienst afspraken over moet maken.’

Over het geluid is een praktische deal gesloten, vindt Geerts. ‘Iedere ondernemer kan in een lijstje opzoeken in welk type bedrijf hij valt, en wat dus zijn geluidsniveau is. Dat is een praktische vertaling van wat de wetgever bedoelt met ‘beoordelen’. Hoe hard moet je praten bij een draaiende machine? Dat ook beoordelen. In de werkgroep is afgesproken om pas boven de 85 dB(A) te meten. Dan gaan wij niet ingewikkeld doen over drie of vijf of acht uur belasting. Voor iedereen is het nu duidelijk.’

De slag om de gevaarlijke stoffen wordt ook lastig, verwacht Geerts: ‘Wij weten vanuit het milieuconvenant als geen ander welke stoffen drukkers gebruiken, wat de gevaarsaspecten zijn, wat alternatieven zijn en wanneer die toegepast kunnen worden. Arbodiensten en Arbeidsinspectie hebben die kennis niet. Dat kun je ze ook niet kwalijk nemen. Maar als je het aan die partijen overlaats, krijg je weer moeilijkheden door de ontbrekende kennislink met het bedrijf, dat heel anders denkt dan de arbodienst. Een ondernemer denkt niet in product data sheets. Die kan hij niet eens lezen. Wij proberen in de voorlichtingscampagnes op zijn niveau te gaan praten. Daar zijn we uniek in.’

WERKBAAR

In het convenant zelf, komen de arbodiensten niet voor, maar bij de invulling en uitvoering zijn ze nadrukkelijk betrokken. ‘Het kostte aanvankelijk wat moeite om de arbodiensten erbij te betrekken. Het zijn tenslotte concurrenten van elkaar. Maar toen bleek dat er een werkbaar checklist op tafel kwam waar iedereen zich in kon vinden, was de kou snel uit de lucht.’ Van tevoren was afgesproken dat de arbodiensten elkaars expertise zouden erkennen en gebruiken.

Bij de arbodiensten snijdt het mes aan twee kanten, net als bij de Arbeidsinspectie. Geerts: ‘Arbodiensten zijn op zoek naar praktische, efficiënte handvatten voor de bedrijfstak, en wij hebben de arbodiensten nodig om de individuele bedrijven te adviseren. Daarnaast speelt de toetsing van de risico-inventarisatie

risatie een rol. Als de arbodienst zelf meewerkt aan het opstellen daarvan, gaat de goedkeuring ook een stuk makkelijker.' Geerts verwacht van de arbodiensten wel meer informatie over de bedrijfstak, zoals verzuimcijfers en ongevallcijfers. 'Van het GAK kregen we dat vroeger wel, maar nu missen we dat. Terwijl de databanken vol liggen. Deze informatie willen we in de toekomst graag weer krijgen.'

LOGO

Het resultaat van de eerste mailing viel een beetje tegen. De stuurgroep had de envelop een onafhankelijk, dus slecht herkenbaar uiterlijk gegeven. Daarom is de envelop in veel gevallen op de verkeerde stapel terecht gekomen. Een extra brief vergrootte de belangstelling voor de workshops aanmerkelijk. De tweede mailing heeft wel duidelijk het kvgo-logo mee gekregen. De aanmeldingen voor de workshops stromen binnen.

DE AUTEUR

Erik Pennekamp is freelance journalist.

Pesten op het werk

'Mijn baas was rijk en een bon-vivant. Hij deed zich beter voor dan hij was, vloekte ontzettend en maakte voortdurend gebruik van schuttingwoorden. Hij had duidelijk slachtoffers nodig om zijn machtsspelletjes te spelen. Toen hij ontdekte dat ik bang voor muizen was, greep hij z'n kans. Hij gaf een pakketje met daarin een dode muis. Hij bleef me maar treiteren. Ik heb het een jaar volgehouden.' Marjan is één van de gevallen die Bob van der Meer in zijn boek 'Pesten op het werk' beschrijft.

Treiterijen, geestelijke en lichamelijke mishandeling, seksuele intimidatie komen in het bedrijfsleven voor: tussen personeel onderling en tussen leiding en personeel zoals in het voorbeeld van Marjan. Naar schatting wordt in Nederland een kwart miljoen medewerkers geconfronteerd met pesterijen op het werk. Het is voor de slachtoffers vaak heel moeilijk om hiertegen stelling te nemen. Het gevolg is dat niet alleen veel machtsmisbruik onbestraft blijft, maar dat het bedrijven onnodig veel geld kost.

Er rust een taboe op het pesten op het werk. De auteur probeert dat met zijn boek, dat bestemd is voor werkgever én werknemer, te doorbreken. Het maakt de werknemer sterker om zich te verweren tegenover pesterijen. Het leert de werkgever de vele vormen van pesten in het bedrijf te herkennen en er maatregelen tegen te nemen. Het boek 'Pesten op het werk' is een uitgave van Van Gorcum, het kost f 25 en is te bestellen via de boekhandel. ISBN 902323294.

Gevaarlijke stoffen

Bij een gevaarlijk chemisch product hoort een veiligheidsinformatieblad. Dat is vastgelegd in het Veiligheidsinformatiebladenbesluit van de Wet milieugevaarlijke stoffen. In de reeks Praktijkguiden Arbeidshygiëne is verschenen: 'Het veiligheidsinformatieblad: inhoud en toepassing.'

Wat mag de gebruiker van zo'n informatieblad verwachten? Waaraan moet het informatieblad voldoen? Hoe is het te gebruiken als hulpmiddel om de risico's die aan het werken met een gevaarlijk chemisch product zijn verbonden, te inventariseren en te evalueren? Deze

Praktijkgids Arbeidshygiëne geeft antwoord. De uitgave biedt handvatten voor diegenen die in hun bedrijf belast zijn met het opstellen, coördineren en uitvoeren van een verantwoord gevaarlijkkestoffenbeleid.

Bijlage bij etiket

Iedereen die een gevaarlijk chemisch product produceert, samenstelt, importeert, distribueert of aflevert, moet een veiligheidsinformatieblad (Material Safety Data Sheet) opstellen. En niet alleen opstellen. Bij eerste levering van het product moet de leverancier het veiligheidsinformatieblad overhandigen.

Het veiligheidsinformatieblad is bedoeld om gebruikers van gevaarlijke chemische producten in staat te stellen beschermende maatregelen te treffen. Het bevat daarom minimaal gegevens over de gevaren van het product voor veiligheid, gezondheid en milieu.

Het veiligheidsinformatieblad is daarmee een uitgebreide bijlage bij het gevaarsetiket. Bij beroepsmatig gebruik van een chemisch product vormen het gevaarsetiket en het veiligheidsinformatieblad een eenheid.

Dit najaar verschijnt in de reeks Praktijkguiden Arbeidshygiëne: 'Het gevaarsetiket: inhoud en toepassing'.

'Het veiligheidsinformatieblad: inhoud en toepassing' kost f 46,55 (excl. BTW en verzendkosten). Abonnees op de Praktijkguiden Arbeidshygiëne krijgen 30 % korting. Zij betalen f 29,40 (excl. BTW). De gids is te bestellen bij NIA TNO Klantenservice, Postbus 75665, 1070 AR Amsterdam, tel. 020-5498404, fax 020-6443102, e-mail: Klantenservice@nia-tno.nl.